

Spis rzeczy

Część I

Koncepcje zmiany systemowej. W poszukiwaniu nowych powiązań polityki, gospodarki i społeczeństwa

Rozdział 1. Zmiana systemowa w kategoriach instytucjonalnych . . .	10
1. Ogólny model analizy	10
Nowe reguły	12
Wewnętrzne źródła zmiany	13
Otoczenie zewnętrzne i adaptacja strukturalna	13
Warunki	15
Wyłanianie się nowych systemów	16
Stare instytucje, czyli dziedzictwo przeszłości	19
Efektywność instytucji	20
2. Socjalizm państwowy. Wyjaśnienia jednoczynnikowe	23
3. „Błędne koło”. Między metaforą a teorią	25
4. Typy „błędneho koła” w Polsce	29
5. „Postsocjalizm” kontra „przejsie”	35
6. Niepewność	40
7. Teorie społeczne a zmiana systemowa	43
8. Koncepcje zmiany systemowej	47
Rozdział 2. Polityka. Między przymusem a ładem normatywnym . . .	51
1. Wstępny warunek instytucjonalizacji politycznej	53
2. Schemat Samuela P. Huntingtona	59

3. Lekcje z przeszłości. Zewnętrzne i wewnętrzne ujęcia polityki . . .	61
4. Rebelia innowacyjna Wielkiej Solidarności (1980-1981)	67
Możliwość „trzeciej drogi”	67
Polityczny wymiar sprzeciwu moralnego	69
Polityczne fortece robotników	70
Walka na symbole, a nie na interesy	71
Niepolityczna polityka	72
Interpretacje Solidarności	74
5. W kierunku równowagi systemów	75
6. Przedwczesna oligarchizacja. O symbiotycznych związkach państwa i gospodarki	78
7. Zagubienie ideologiczne	82
8. Ile uprawnień dla państwa, a ile dla aktorów społecznych?	84
9. Technokratyzm i populizm a umiarkowane uczestnictwo	86
10. Neokorporatyzm	91
Zakończenie	92

Rozdział 3. Urynkowienie, czyli o barierach komplementarności ryнку i państwa

1. Perspektywa epistemologiczna	96
Rynek a porządek społeczny	96
Ponad konstruktywizm i spontaniczność.	
Racjonalność adaptacyjna	98
Mechanizmy dostosowawcze	101
Procesowy i interakcyjny charakter urynkowienia	103
2. Kapitalizm, kapitalizm polityczny, kapitalizm hybrydalny	104
3. Państwo w gospodarce. Ile czy jakie?	113
Wrogość wobec państwa w retoryce liberalnej	113
Państwo socjalne. Kto płaci i jak?	115
Natłok słusznych celów	118
Rynek czy państwo. Rywalizacja o zlecenia	122
4. Modernizacja gospodarcza. Fałszywa, ale nie pozorna	124
5. Gospodarka państwowa a upadek systemu	130
6. Sztafeta liberalnych modernizatorów w natarciu	133
Projekt konstruktywistyczny	133
Operacja udana, ale krytykowana	134
Czyja to jest gospodarka? Antyliberalna kontra z prawej strony . .	137
Liberałowie. Między poczuciem misji a goryczą porażki	141
7. Lewicowa krytyka strategii liberalnej	143
8. Perspektywa konserwatywna a zmiana systemowa	147
9. Modernizacja państwa jako warunek modernizacji ekonomicznej . .	150
Zakończenie	153

Rozdział 4. Społeczeństwo i jednostka. Zmienne oblicza podmiotowości	157
1. Od „my-oni” do „ja” oraz „ja i my”	157
2. Oceny przeszłości	164
3. Wartości a interesy	172
Wartości kulturowe jako zasób efektywny	172
Wartości wspólnotowe przed wartościami indywidualnymi	175
Wolność i równość jako wartości naczelne w latach osiemdziesiątych	177
Interesy według liberałów	179
4. Nowe sfery działania. Społeczeństwo obywatelskie i społeczeństwo polityczne	181
5. Aktorzy społeczni i sposoby ich działania	185
6. Społeczeństwo samorządne i system negocjacyjny	189
Zakończenie	193

**Część
II**

Demokracja i demokracja dojrzała. Koncepcje i realia

Rozdział 5. Od pragnień do dostosowań, czyli na drodze do demokracji dojrzałej	198
1. Ideały a konieczności praktyczne	198
2. Dwie fazy instytucjonalizacji	202
3. Demokraci	203
4. Demokratyzacja a liberalizacja	208
5. Ewolucja ideału demokratycznego	211
6. Demokratyzacja. Pożytki praktyczne	214
Zakończenie	217
Rozdział 6. Postrzeżenie demokracji	220
1. Rozbieżności w percepcji demokracji	220
2. Społeczeństwo: „Mamy demokrację, ale złą”	222
3. Demokracja a kwestie materialne	227
4. Protodemokracja	229
5. Demokracja potrzebna czy możliwa?	234

6. Wątpliwości liberalistów	238
7. Optymizm socjaldemokratów	242
8. Szukanie wspólnego mianownika	244
Zakończenie	248
Rozdział 7. Demokracja a obywatel i państwo	250
1. Dwa wymiary demokracji	250
2. Jak unikać podwójnej pułapki?	253
3. Narodziny obywatela. Dylemat sekwencji	256
4. Jak rodzi się obywatel, czyli dylemat metody	259
5. Gdzie rodzi się obywatel, czyli dylemat miejsca	261
Zakończenie	263
Bibliografia	267
Indeks osób	303
Contents	311
Rozdział 3. Urynkowienie, czyli o bariorach komplementarności ryнку i państwa	99
1. Perspektywa epistemologiczna	99
Rynek a porządek społeczny	99
Ponad konstrukttywizm	99
Racjonalność adaptacyjna	99
Mechanizm rynkowy	101
Procesy i interakcje	101
2. Kapitalizm, kapitalizm polityczny, kapitalizm hybrydowy	101
3. Państwo w gospodarce politycznej	111
Wprowadzenie	111
1.1. Ideja o konieczności praktycznej	111
1.2. Dwie fazy instytucjonalizacji	122
1.3. Demokracja a liberalizm	123
1.4. Demokracja a liberalizm	123
1.5. Ewolucja idei o demokracji	124
1.6. Demokracja. Potyki praktycznej wykształcenia	124
Zakończenie	127
Rozdział 6. Postępowanie demokratyczne	220
1.1. Rozróżnienie postępowania demokratycznego	220
1.2. Społeczność. Matry demokracji	222
1.3. Demokracja a kwestionariusz	227
1.4. Postępowanie demokratyczne	229
1.5. Demokracja polityczna czy moralna?	234